

LEERSTIJLEN EN LEREN

De leerstijltheorie

Vaak denken we dat anderen de dingen net zo beleven, net zo zien en net zo interpreteren als wij dat doen. Als dat zo zou zijn, dan zouden we ook allemaal op de zelfde wijze leren, informatie oppikken, werkzaamheden voorbereiden, organiseren en uitvoeren. In de dagelijkse praktijk blijkt dat allemaal niet zo eenduidig te zijn. De leerstijltheorie van David Kolb helpt ons een aardig eind op weg naar inzicht in de verschillen die er bestaan tussen mensen wanneer het gaat om 'leren' (in de ruimste zin des woord). Al die stijlen zijn enigszins in ons aanwezig, alleen is de ene stijl veel nadrukkelijker in ons leren en handelen te herkennen dan de andere.

Elke leerervaring loopt via eenzelfde patroon:

1. Opdoen van concrete ervaringen.
2. Deze ervaringen waarnemen, beleven en overdenken.
3. Dit proberen te begrijpen en te beredeneren.
4. Daar conclusies uittrekken en die uitproberen in de praktijk.

Leren is een cyclisch proces: het actief experimenteren, brengt weer concrete ervaringen met zich mee, zodat een nieuw leerproces gestart wordt. Kolb gaat er in zijn theorie vanuit dat ons leren (en van daaruit ons functioneren) bepaald wordt door de meest dominant aanwezige stijl en/of de combinatie van op de voorgrond tredende stijlen. Sommige mensen zullen zichzelf of anderen direct herkennen in de beschrijvingen van de diverse stijlen, terwijl anderen weer veel minder duidelijk zijn te plaatsen.

Een simpel voorbeeld. Sommige kinderen branden hun hand aan de kachel omdat ze alles willen uitproberen. Wanneer ze eenmaal weten dat die kachel warm is, dan hebben ze geleerd van hun concrete ervaring en kijken ze de volgende keer wel uit om nog eens een kachel aan te raken (*ervaren*). Andere kinderen kijken toe hoe hun broertje of zusje zich brandt aan de kachel en leren daarvan dat ze beter niet aan zo'n kachel kunnen komen (*observeren*). Ook zijn er kinderen die zich af vragen waarom die kachel eigenlijk zo warm is, daar alles van willen weten en op die wijze leren wanneer ze goed moeten oppassen (*theoretiseren*). Ten slotte zullen sommige kinderen gaan proberen of die kachel nu ook warm is als er geen vuurtje te zien is en of kachels bij andere mensen thuis ook warm zijn (*experimenteren*).

Al deze stijlen leiden, op verschillende manieren, tot een leerervaring. Kennis van leerstijlen helpt begrijpen waarom mensen zo verschillend kunnen reageren op situaties. Het geeft ook inzicht in de kwaliteiten van individuen en de 'bruikbaarheid' daarvan in de dagelijkse praktijk. Inzicht in de eigen stijl geeft ons aanleiding na te denken over de gebieden die minder sterk aanwezig zijn en het soort inzichten dat wij daardoor missen. Maar ook geeft het ons inzicht in de kwaliteiten die wij hebben, waarvan we in bijvoorbeeld samenwerking profijt kunnen hebben. En als je iets meer van leerstijlen van anderen weet, ben je ook beter je op hen af te stemmen. En natuurlijk, beperken deze stijlen zich niet alleen tot leren: ze zeggen ook heel veel over onze manier van denken en handelen, onze voor- en afkeuren en onze manier van communiceren en samenwerken. De te onderscheiden stijlen zijn:

Doen (*accommoderen*) leren door actief te zijn en concreet te ervaren.

Waarnemen (*divergeren*) leren door goed te kijken en te overdenken.

Denken (*assimileren*) leren door te bestuderen en te beredeneren.

Beslissen (*convergeren*) leren door besluiten te nemen en te experimenteren.

Doen en waarnemen hebben gemeen dat ze concreet zijn. denken en beslissen hebben abstractie als overeenkomst.

Doen en beslissen zijn op actie gericht, terwijl waarnemen en denken reflectie als gezamenlijk kenmerk hebben.

DOEN (Accommoderen)

In voegen d / afstemmend doen

Belangrijk voor de leerstijl "doen" is: actief doen en concreet ervaren.

Kwaliteiten:

- Past praktisch toe.
- Werkt doelgericht.
- Kan goed met mensen opschieten.
- Wil tastbare resultaten bereiken.
- Gaat vaak af op eigen intuïtief
- Is geneigd risico's te nemen.
- Past zich snel aan situaties aan.

Valkuilen:

- Neemt weinig tijd voor analyse.
- Is ongeduldig.
- Kan te hard van stapel lopen.
- Is soms drammerig

Een goede leeromgeving:

- Uitdagende en spanningsvolle situaties, die om keuzes vragen.
- Afwisseling in programmaonderdelen en werkvormen (de verrassing tegen de verveling) met veel concrete en praktische oefening.
- Plaats voor humor, plezier en ontspanning.
- Feedback op eigen actie (zo concreet mogelijk).
- Werken in een "leuke", "aardige" en "boeiende" groep.
- Gelegenheid en vrijheid om snel te reageren (op de taak of op anderen).

Trefwoorden

Doen
Uitvoeren
Betrokken raken
Intuïtief
Ervaren
Experimenteren
Ongeduldigheid
Risico's
Uitproberen
Afstemmen

Beroepen:

Activiteitenbegeleiders
Leerkrachten
Welzijnswerkers
Verpleegkundigen
Arbeidstherapeuten
Verkopers
(huis)Artsen
Verzorgenden

Waar de plannen of theorieën niet kloppen met de feiten, zal degene met deze leerstijl de theorieën laten schieten. Deze leerstijl zie je vooral terug bij mensen in actiegerichte beroepen. Zij ervaren theoretische verhandelingen niet als helpend voor hun leren. Zij willen handelen, zich verbinden met doelen. Zij willen direct zien wat de praktische bruikbaarheid is van aangereikte kennis, willen actief uitproberen en moeten ruimte hebben om te oefenen.

WAARNEMEN (Divergeren)

Overdenkend observeren

Belangrijk voor de leerstijl "waarnemen" is: het vermogen en vaardigheden op het gebied van concreet ervaren en observatie (waarneming).

Kwaliteiten:

- Veel fantasie en verbeeldingskracht.
- Bekijkt concrete situaties vanuit verschillende gezichtshoeken.
- Legt snel verbanden tussen een aantal observaties.
- Levert grote prestaties bij het genereren van nieuwe ideeën en plannen.
- Komt goed tot zijn recht tijdens brainstormen.
- Is geïnteresseerd in mensen.
- Heeft een brede culturele belangstelling.
- Is flexibel.

Valkuilen:

- Kan moeilijk besluiten nemen.
- Ziet steeds weer nieuwe alternatieven.
- Stelt keuzes uit of maakt geen keuzes.
- Ideeën 'waaieren' soms uit (daardoor niet altijd realistisch).

Een goede leeromgeving:

- Een plaats voor (het uiten van) ervaringen en gevoelens.
- Tijd voor beschouwing en verwerking van waarneming en indrukken.
- Gelegenheid om anderen (en hun standpunten) in de groep te leren kennen.
- Verschillende visies en opinies gepresenteerd krijgen om ze te kunnen vergelijken.
- Een veilige, niet bedreigende benadering.
- Visuele presentatie van de leerstof.

Trefwoorden:

Voorstellingsvermogen.
Probleemhantering.
Gevoelens
Concreet ervaren
Flexibiliteit
Fantasierijk
Brainstormen

Beroepen:

Hulpverleners
Trainers
Consultants
Organisatieadviseurs
Psychiaters
Kunstenaars
Personeelswerkers

Mensen met deze leerstijl hebben een voorkeur voor mens- en geesteswetenschappen. Zij werken vooral in beroepen waarin naast creativiteit en gevoel ook helpen, ondersteunen en adviseren een rol spelen. Zij ervaren taakgerichte situaties (het direct laten uitvoeren van een taak) niet als helpend voor hun leren. Zij zijn sensitief voor gevoelens van andere mensen en kunnen onbevooroordeeld luisteren. Daarnaast zijn ze creatief en innoverend.

DENKEN (Assimileren)

Samenhang en inzicht aanbrenghend

Deze leerstijl komt tot stand door een combinatie van (analytische) observatie en abstractie.

Kwaliteiten:

- Bedenkt graag perfecte theoretische modellen om afzonderlijke observaties en Altema dieven te vergelijken en problemen te definiëren.
- Heeft logica en nauwkeurigheid voorop staan.
- Denkt in heldere abstracte begrippen.
- Laat zich niet meeslepen door emotionele betrokkenheid.
- Ziet snel onderlinge verbanden, oorzaak en gevolg.
- Overziet complexe situaties.
- Denkt associatief en komt zo op nieuwe/oorspronkelijke ideeën.

Valkuilen:

- Heeft de neiging de theorie te blijven volgen, ook wanneer de bruikbaarheid in de praktijk nihil is (verwerpt de feiten, gaat voor de theorie).
- Laat zich moeilijk door concrete ervaring op andere gedachten brengen.

Een goede leeromgeving:

- Duidelijke doelen en heldere programmastructuur.
- Gelegenheid voor het stellen van vragen naar (theoretische, filosofische) achtergronden.
- Complexe ideeën en vraagstukken aangeboden krijgen, als een uitdaging om ze te kunnen begrijpen.
- Orde en rust om na te denken.
- Tijd en hulp om observaties een plaats te geven in eigen theorieën en begrippenkaders.

Trefwoorden:

Theoretisch
Rationeel
Samenhang
Concepten
Logica
Precisie
Abstract

Beroepen:

Wiskundigen
Financiële functies
Natuurwetenschappers
Planners
Onderzoekers
Onderwijskrachten
Medische professionals

Mensen met deze leerstijl ervaren groepsoefeningen en simulaties niet als helpend voor hun leren. Zij hebben behoefte aan persoonsgerichte feedback. Zij zijn vooral goed in denken, organiseren van informatie, testen van theorieën en ideeën en analyseren van kwantitatieve gegevens.

Zij streven naar het vormen en overdenken van nieuwe ideeën.

BESLISSEN (Convergeren)

Doelgerichte toepassend

In deze leerstijl komt leren vooral tot stand in abstractie en in actief experimenteren.

Kwaliteiten:

- Blinkt vaak uit op één bepaald gebied, waar begrippen, modellen en theorieën getoetst kunnen worden in de praktijk.
- Heeft een sterke drang om besluiten te nemen.
- Is sterk in situaties waarin slechts én antwoord of oplossing mogelijk is.
- Is doelgericht en planmatig.
- Sterke interesse in dingen.
- Hakt knopen door, daar waar anderen blijven aarzelen.
- Toetst oplossingen direct in de praktijk en staat open voor betere oplossingen aan de hand van praktijkervaringen.

Valkuilen:

- De kwaliteit kan in gedrang komen. neemt liever een foute beslissing dan geen beslissing.
- Sociale contacten staan niet hoog op de prioriteitenlijst.
- Laat emotie meestal niet zien.

Een goede leeromgeving:

- De mogelijkheid hebben om zelf (praktische) conclusies te trekken.
- Duidelijke relatie tussen leerstof en problemen in de eigen praktijk.
- De "rode draad" in een presentatie kunnen ontdekken en vasthouden.
- Technieken en aanwijzingen om problemen zelfstandig op te lossen.
- Deskundige opleiders / trainers als model ("kunnen ze het zelf wei?").
- Gelegenheid tot experimenteren met (zelf) bedachte oplossingen.

Trefwoorden;

Toepassen
Doelgericht
Beheerste emotie
Technisch
Abstract
Actief
Rationeel
Probleemoplossend
Eén antwoord

Beroepen:

Medici (specialisten)
Managers
Boekhouders
Financieel deskundigen
Natuurwetenschappers
Accountants
Technische ingenieurs

Mensen met deze leerstijl ervaren lezingen, docenten die alleen de taak aanbieden en het goed of fout beoordelen van hun producten niet als helpend. Zij zijn zeer besluitvaardig, kunnen nieuwe manieren van denken en doen creëren, kunnen experimenteren met nieuwe ideeën en doelen bepalen.